

Waterfront theater Harderwijk

PvdA werkgroep 'Theater in het Waterfront', 17 september 2019

Inhoudsopgave

1	Inleiding	2
1.1	Waterfront Harderwijk	2
1.2	Stad Als Podium	2
1.3	Nieuwe impuls	2
1.4	Werkgroep en opdracht	2
2	Inspiratie	3
3	Breed concept met meerwaarde voor stad en Waterfront	3
3.1	“Dode hoek”risico	4
3.2	De componenten	4
3.3	De Harderwijkse maat	5
3.4	De regio	6
3.5	Locatie	6
3.6	Aanbevelingen meerwaarde theater Waterfront	7
3.7	Laatste nieuws	7
4	Aansluiting SAP-concept	8
4.1	Percepties	8
4.2	Nog meer laatste nieuws	8
4.3	Deja Vu	9
4.4	Aansluiting SAP concept	9
4.5	Aandachtspunten	10
5	Marktpartij en gemeente	10
5.1	Investeren in een theater	11
5.2	Ambitie en lef	11
5.3	Welbegrepen gemeentelijk belang.	12
Bijlage 1.	PvdA notitie (2000) ‘Cultuurbeleid met Ambitie’	14
Bijlage 2.	Omgevingsontwerp plint Dolfinarium	15
Bijlage 3.	Visual van theater in Waterfront	16
Bijlage 4.	Aantal stoelen per aantal inwoners	17
Bijlage 5.	Bezoekers aantal Theaterzaal aan de Stationslaan	18
Bijlage 6.	Amendement van HA, CU, CDA en VVD	19

1 Inleiding

1.1 Waterfront Harderwijk

Na een lange aanloopfase is de uitleg van het Harderwijkse Waterfront nu in volle gang. De industrie is uit het gebied geplaatst, een jachthaven verplaatst, ca. 550 woningen gereed en een nieuwe haven compleet met een boulevard aangelegd. Bevolking en gemeentebestuur zijn enthousiast over de bereikte resultaten. De volgende fase woningbouw is in voorbereiding. Al met al kan Harderwijk trots zijn op het nieuwe gezicht van de stad vanaf het water.

Alleen de invulling van het gebied tussen nieuwe haven en het Dolfinarium hapert. Ondanks forse inspanningen van alle betrokken partijen is tot op heden niet gelukt om tot een overtuigend plan te komen. Wat de toeristisch recreatieve kern van het Waterfront moet worden, is om die reden tijdelijk ingericht als parkeerterrein. En hoewel uiteraard geen eindbeeld, vooralsnog een onbedoelde herinnering aan de situatie die met de Waterfront ontwikkeling juist beëindigd zou worden.

1.2 Stad Als Podium

In 2014 is het onderzoeken van een theateroptie in het Waterfront stopgezet. Door middel van de SAP-discussie is vervolgens de gemeentelijke visie op een integrale culturele infrastructuur voor Harderwijk herijkt. Een van de uitkomsten van de SAP-discussie was dat een binnenpodium voor het programmeren van professionele voorstellingen onderdeel van deze infrastructuur zou moeten zijn. En dat dit binnenpodium bij voorkeur in of nabij de binnenstad zou moeten liggen. Na het afvallen van andere alternatieven leek daarvoor uitsluitend nog de al dan niet te verbouwen theaterzaal aan de Stationslaan in beeld.

1.3 Nieuwe impuls

Het bestuur van de afdeling Harderwijk van de PvdA vindt dat een krachtige impuls nodig is om de invulling van de zogenaamde plint van het Dolfinariumeiland daadwerkelijk op gang te brengen. Tegen de hiervoor geschetste achtergrond wil het bestuur de vraag opwerpen of, en zo ja, onder welke voorwaarden een theater deel kan uitmaken van een dergelijke impuls. Voor het bestuur geldt nog steeds: "Een theater is in onze optiek echt van toegevoegde waarde voor het plan Waterfront en een belangrijke pijler voor levendigheid in het Boulevardgebied. Mede door het theater is het Waterfront straks een plek waar je wilt wezen", aldus voormalig wethouder Laurens de Kleine in de Stentor van januari 2013.

1.4 Werkgroep en opdracht

Het afdelingsbestuur heeft een aantal leden gevraagd zich in een werkgroep te buigen over de mogelijkheden van een theater anno 2019 in het Waterfront. En daarbij als uitgangspunten te hanteren dat een theaterontwikkeling:

- niet moet leiden tot een stand alone theater maar onderdeel moet zijn van een breder concept met een meerwaarde voor de stad en het Waterfront;
- in het verlengde van het de door de raad aanvaarde SAP concept een bijdrage moet kunnen leveren aan een aantrekkelijk en gevarieerd cultureel aanbod aan de inwoners van stad en regio;

- binnen een breder concept niet alleen door de gemeente gedragen moet worden maar ook, in de vorm van een publiek private samenwerkingsconstructie, door marktpartijen, dit om te komen tot maatschappelijk aanvaardbare lasten.

De werkgroep oriënteerde zich in en buiten Harderwijk en legde diverse werkbezoeken af. De bevindingen zijn neergelegd in deze notitie. Achtereenvolgens komen aan de orde:

- -de inspiratie
- -de Harderwijkse maatvoering en meerwaarde voor stad en Waterfront
- -aansluiting op het SAP concept
- -exploitatie en investering in samenwerking met de markt

2 Inspiratie

Succesvolle theaters met voor betrokken gemeenten acceptabele exploitatiebijdragen maken veelal onderdeel uit van grotere complexen die mede ingezet worden voor het organiseren en faciliteren van congressen, vergaderingen, bedrijfspresentaties en partijen.

Voorbeelden daarvan zijn Spant in Bussum, Figitheater in Zeist en de Zeelandtheaters (Middelburg, Goes, Terneuzen). Hoewel functiesamenstelling en beheerconstructies zelden gelijk zijn, kunnen in algemene zin bij de genoemde voorbeelden de volgende kenmerken worden onderscheiden:

- theaterzaal is onderdeel van een groter complex en mede gericht op verhuur en congressen;
- exploitatie in handen van een risicodragende marktpartij die vanuit de exploitatie van het geheel bijdraagt aan de kosten van de culturele programmering;
- gemeentelijke structurele jaarlijkse bijdrage t.b.v. culturele programmering en maatschappelijke verhuur (variërend van € 500.000 tot € 850.000);
- een onafhankelijk orgaan dat toeziet op de kwaliteit van de culturele programmering;
- constructies waarmee gemeenten al dan niet eenmalig bijdragen aan de investering in met name de theaterzaal;
- zaalgrootte variërend van 530 (Middelburg) tot 800 (Bussum).

Bij het Figitheater maakt een hotel integraal onderdeel uit van het complex. Bij de Zeelandtheaters exploiteert de exploitant drie theaters met schaalvoordelen als resultaat.

3 Breed concept met meerwaarde voor stad en Waterfront

De laatste twintig jaar zijn de panelen rond de zoektocht naar verbetering van het theaterconcept aan de Stationslaan voortdurend heen en weer geschoven. Verbouw bestaande locatie, nieuwbouw in het Waterfront of vervanging door het SAP-concept. De Cultuurnota 2012 verscheen in een periode dat nieuwbouw in het Waterfront de leidende gedachte was. De nota geeft als motivering: "Theater Harderwijk biedt een programma van toneel, cabaret, (wereld)muziek en kleinkunst. In 2007 besluit de gemeenteraad van Harderwijk om voor het Waterfront te kiezen als nieuwe locatie voor het theater Waterfront. Een nieuwe multifunctionele

theatervoorziening, de opvolger van het huidige theater aan de Stationslaan, gaat meer mogelijkheden bieden. Gedacht wordt aan een mix van theater- en congresactiviteiten en andere voorstellingen en exposities. De nabijheid van hotelaccommodaties, restaurants en het Dolfinarium maken het Waterfront tot een aantrekkelijk verblijfsgebied”.

Anno 2019 wil de werkgroep dit beeld van de Cultuurnota (breed concept bijdragend aan de verblijfswaarde) als uitgangspunt hanteren. Het beeld wordt nader ingekleurd met het benoemen en toelichten van een aantal aandachtspunten voor de Harderwijkse situatie:

- dode hoek risico;
- de mogelijke componenten;
- de Harderwijkse maat;
- onderscheidend t.o.v. de regio;
- locatie.

3.1 “Dode hoek”risico

Een theater moet bijdragen aan een levendige sfeer in het Boulevardgebied. In de Harderwijkse situatie worden per jaar op z’n best 75 à 100 voorstellingen in het winter halfjaar geprogrammeerd. In het zomerhalfjaar kan het theater gelet op z’n ligging onder het nieuwe SAP-regime een rol spelen bij de zomerprogrammering. Echter een stand alone theater trekt alleen rond de voorstellingen publiek en is daarbuiten een betrekkelijk statisch element. Er vormt daarmee een aanzienlijk risico een onaantrekkelijke ‘dode hoek’ te zijn in het Boulevardgebied. Terwijl er in dat gebied juist actieve en mensen aantrekkende functies nodig zijn. Alleen al vanuit deze optiek zijn aanvullende componenten meer dan gewenst.

3.2 De componenten

Succesvolle multifunctionele concepten combineren een theaterzaal met een actieve congres- en vergaderfunctie. Deze combinatie zorgt in elk geval voor een intensiever gebruik van de accommodatie. Van belang voor de exploitatie maar ook voor de toeloop. Dit laatste is in het Waterfront van belang: een breder concept moet bijdragen aan het levendige karakter van het gebied. Theatervoorstellingen en congressen kunnen elkaar in de planning ook in de weg zitten. Bij de genoemde voorbeelden elders blijkt afstemming en borging van de podiumprogrammering heel goed mogelijk

Als andere aanvullende componenten kunnen worden genoemd: filmhuis/bioscoop, en Grand Café en hotel. Steeds meer theaters nemen filmvoorstellingen op in hun aanbod. Een breder concept voor theater- en congresfuncties bevat zalen van diverse omvang. De theaterzaal is dan de centrale ruimte waarmee in combinatie met omringende zalen en subruimtes van diverse omvang congres- en vergaderactiviteiten worden gefaciliteerd.

Een of meerdere daarvan kan (kunnen) qua omvang en inrichting mede afgestemd worden op filmhuis/bioscoop voorstellingen. Filmvoorstellingen hebben een aantrekkelijk verdienenmodel en vergroten de toeloop naar en de gebruiksintensiteit van het gebouw. In combinatie met een volwaardige horecafunctie kan aan film liefhebbers een aantrekkelijke ambiance worden geboden.

Een gezichtsbepalend Grand-café als onderdeel van het theater complex kan voor een permanent actieve uitstraling van het totale complex zorgen. Optimale inrichting en situering is

daarvoor noodzaak: terras op de zon en direct aan het water op een plek waar wat te zien valt: mensen en boten. Een dergelijk Grand-café kan het hele jaar rond functioneren, de exploitatie van het theater versterken en 's zomers én 's winters een actieve bijdrage leveren aan de levendigheid van de Boulevard.

Een hotel als onderdeel van het multifunctionele complex kan ook voor extra toeloop zorgen maar vooral ook als exploitatieversterker functioneren. Dit omdat het de mogelijkheden voor bv. meerdaagse congressen vergroot.

3.3 De Harderwijkse maat

Van de 250 theaterzalen die in de gegevensdatabank van de VSCD (Vereniging voor Schouwburg en Concertgebouw Directies) zijn geregistreerd, zijn er ongeveer 150 met minder dan 500 stoelen, ongeveer 50 zalen die tussen de 500 en de 700 stoelen hebben en

ongeveer 50 zalen met 700 of meer stoelen. Een goed gevulde zaal inspireert acteurs en artiesten. Met name het middensegment voorstellingen, waartoe veel gesubsidieerd toneelaanbod behoort, ondervindt de nadelen van slecht bezette grote zalen. Kortom het is van belang om bij een nieuwe ontwikkeling de juiste maat te kiezen.

Een Harderwijks theater dient in de eerste plaats te worden afgestemd op de Harderwijkse behoefte, aangevuld met wat je redelijkerwijs aan bezoekersaantallen uit de omringende regio kunt verwachten. De SPH programmeerde mede op basis van bezoekersenquêtes met ruimte voor vernieuwing. Met het nu onder auspiciën van het SAP gepresenteerde programma 2019 - 2020 lijkt deze lijn qua programma inhoud te worden voortgezet.

De bezoekerscijfers van de theaterzaal aan de Stationslaan geven om die reden een eerste indicatie in de gewenste omvang van een Harderwijks theater. Deze cijfers staan vermeld in bijlage 4. Deze laten een brede spreiding zien als het gaat om aantallen bezoekers per voorstelling. De meeste voorstellingen trekken minder dan 300 bezoekers, maar de meeste bezoekers komen voor de grotere voorstellingen met meer dan 400 bezoekers. Bij de maatschappelijke en commerciële verhuur liggen de bezoekerscijfers hoofdzakelijk in de categorie 400 - 575 bezoekers per verhuur.

De werkgroep heeft ook gekeken naar de omvang van theaters in 30 gemeenten met min of meer vergelijkbare grootte (40.000 +/- 10.000). Daar zitten ook theaters bij met meerdere zalen. Er is alleen gekeken naar de grote zaal. Bijlage 3 geeft een overzicht. Bij een gemiddeld aantal inwoners van 50.000 hoort een gemiddeld aantal stoelen in de (grote) theaterzaal van 630.

Naast omvang gaat het ook om de aard van de theaterzaal. Die ene zaal die geschikt is voor alle typen voorstellingen (muziek, toneel, musical, dans, cabaret en kleinkunst tot opera en muziektheater) en alle publieksaantallen bestaat niet. Wel kan gelet worden op indelingsopties

die een redelijke variatie in gebruiksmogelijkheden oplevert. De werkgroep vindt het Cooltheater in Heerhugowaard een interessant voorbeeld: een grote zaal met lijsttoneel, die op eenvoudige wijze door afdekking van de eerste rijen is om te vormen tot een vlakke vloer theater. Door het vervolgens verder terugschuiven van de

middenrijen ontstaat een grote vlakke vloer o.m. geschikt voor muziekvoorstellingen met een ongedwongen karakter met ca. 1000 staanplaatsen. Met een slim lichtsysteem kan de zaal optisch worden verkleind als de achterrijen en het balkon niet nodig zijn. Het Cooltheater beschikt niet over een toneeltoren, maar wel over voldoende hoogte boven het (grote) toneel en over uitgebreide toneeltechnische voorzieningen. In deze zaal kunnen de qua exploitatie interessante grotere voorstellingen (muziek, dans, cabaret) worden geprogrammeerd maar ook kleinere (toneel)voorstellingen die om een passende, meer intieme ambiance vragen.

3.4 De regio

Een Harderwijks theater is niet alleen op de wereld. Potentiële bezoekers hebben een ruime keuze. Op enige afstand: de grote theaters in Zwolle, Lelystad, Amersfoort, Dronten en vooral Apeldoorn. En in de omringende regio vooral de theaters met vlakke vloer in Ermelo (220 stoelen) en Nunspeet (400 stoelen). Klantonderzoek van de SPH van een aantal jaren geleden wees uit dat ongeveer de helft van de bezoekers uit Harderwijk kwam, een kwart uit Zeewolde, Ermelo, Nunspeet en Putten en een kwart van elders. Het aantal inwoners in het voedingsgebied in de directe omgeving is 145.000.

Met een onderscheidend theater kan deze omvangrijke doelgroep worden aangesproken: programmering, ambiance, omvang, technische voorzieningen en ligging.

3.5 Locatie

In de plint van het Dolfinarium eiland zijn meerdere mogelijkheden voor een theater als onderdeel van een breder concept.

Het vigerende bestemmingsplan maakt een fors volume mogelijk: goothoogten tot 14 m en bouwhoogten tot 19 m. Voldoende voor een middentheater zonder toneeltoren. Op basis van een globale verkenning door het bureau Common Affairs lijken er twee ruimtelijke mogelijkheden voor de bouw van een theater: zowel tegenover de Vispoortbrug als tegenover de Dolfinariumbrug. Zie daarvoor bijlage 2: Plint Dolfinarium met ingetekende grondvlakken overeenkomend met dat van het theater in Heerhugowaard (575 stoelen) met bijbehorende voorzieningen. Dat blijkt allemaal prima te passen.

Ook de massastudie die Synchron ter ruimtelijke oriëntatie op de invulling van de plint heeft gemaakt, laat de mogelijkheid zien van een ruim volume nodig voor een theater/congres faciliteit. Zie ook bijlage 3.

3.6 Aanbevelingen meerwaarde theater Waterfront

Een theater in het Waterfront heeft niet een vanzelfsprekende meerwaarde voor het Waterfront. Voor de werkgroep is er wel sprake van een geweldige kans om een krachtige impuls aan de ontwikkeling van de plint van het Dolfinarium te geven. En geeft de volgende aandachtspunten mee:

- ga niet voor een stand alone theater maar voor een complex waarin de theaterzaal onderdeel is van een groter geheel gericht op congressen en vergaderingen;
- streef naar inbouw van verwante voorzieningen zoals een bioscoop/filmhuis;
- voorzie het complex van een actieve facade in de vorm van een Grand Café dat jaarrond kan functioneren;
- zorg voor de best mogelijke situering in de plint zodat de exploitatie van bv. het Grand Café optimaal wordt ondersteund;
- werk samen met bestaande hotels of met een nieuw, in het Waterfront te vestigen o.m. ter facilitering van meerdaagse congressen;
- ga voor een regionaal onderscheidend concept passend bij de maat van Harderwijk:
 - ca. 550 stoelen
 - zaal met variabele indelingsmogelijkheden
 - hecht niet aan een toneeltoren maar wel aan een voldoende breed en hoog toneel
- met vernieuwende technische voorzieningen

3.7 Laatste nieuws

Inmiddels heeft het college bekend gemaakt dat het Consortium samen met een marktpartij onderzoekt of een theater met 500 à 600 zitplaatsen en/of 1000 à 1200 staanplaatsen binnen de plint van het Dolfinarium mogelijk is. De werkgroep constateert met genoegen dat dit naadloos aansluit bij de door haar aanbevolen omvang van een theaterzaal. En is uiteraard benieuwd naar de verdere uitwerking bv. op de punten van variabele indelingsmogelijkheden van de zaal en inbedding in een breder concept.

4 Aansluiting SAP-concept

4.1 Percepties

Om te beoordelen of een theater ontwikkeling in de plint van het Dolfinarium in het SAP concept past, gaat de werkgroep uit van een aantal percepties.

Na een lange en intensieve discussie heeft de raad tot invoering van het SAP concept besloten. T.a.v een binnenpodium worden de volgende contouren signaleerd:

- een binnenpodium moet onderdeel moet zijn van de culturele infrastructuur;
- een structureel bedrag van € 426.900 per jaar ter dekking van de kosten van de binnen- én buitenprogrammering (inclusief coördinatie en marketing) zoals vastgelegd in het raads amendement van september 2017 (zie bijlage 5);
- overleggen met het CCNV over het door de SPH opgestelde verbouwingsplan.

Het laatste punt wordt wat algemener geformuleerd in het coalitieakkoord 2018 - 2022: er wordt gezocht naar “een partij die bereid is en in staat is om binnen de gestelde financiële kaders de exploitatie van de theaterfunctie voor haar rekening te nemen”. Dit laatste omdat het SAP alleen gaat programmeren maar geen accommodaties gaat exploiteren.

Rond de zomer van 2019 is een definitief bestuur aangetreden, hebben een twintigtal veelal lokale organisaties zich aangesloten en is er een directeur benoemd. De SAP organisatie heeft kortom vorm gekregen en is ingedaald binnen de Harderwijkse culturele scene.

In de theaterkrant van juni 2019 etaleert Anton Binnenmars, voorzitter SAP, de ambitie t.a.v. de podiumkunsten als volgt:

“Samen met partners van SAP programmeren we podiumkunsten in de volle breedte. Van muziek, toneel, musical, dans, cabaret en kleinkunst tot opera en muziektheater. De voorstellingen en concerten vinden plaats op zowel binnen- als buitenlocaties plaat, verspreid over de hele stad”.

De theaterkrant geeft ook de programmering voor het seizoen 2019 - 2020 voor de theaterzaal aan de Stationslaan: 23 voorstellingen met een gevarieerd karakter. Het programma is nog door de SPH samengesteld.

Ook is er door het SAP een eerste, aantrekkelijk en meer belovend begin gemaakt met aanvullende cq. vervangende zomerprogrammering op buitenlocaties.

4.2 Nog meer laatste nieuws

In september presenteert de nieuwe directeur van SAP een nadere concretisering van de ambities aan de commissie Samenleving:

- 120 voorstellingen op zeer gevarieerde locaties voor het seizoen 2019- 2020 in een vervolg uit te bouwen tot 150;
- het vergroten van het aantal voorstellingen op het binnenpodium van de SPH naar 40.

Bij dezelfde gelegenheid laat de wethouder van Cultuur namens het college aan de commissie weten dat:

- er overeenstemming is met het Christelijk College Nassau Veluwe de theaterzaal nog tot en met 2022 voor voorstellingen te gebruiken en dat de SPH het beheer t.b.v deze voorstellingen op zich zal nemen;
- het door de raad beschikbaar gestelde programmeringsbudget van de SAP niet toereikend is en er binnen 2 maanden voorstellen voor een aanvullend budget aan de raad zullen worden voorgelegd.

4.3 Deja Vu

Over het voorgaande is de werkgroep positief. Dit op basis van de volgende punten:

- de SAP organisatie als coördinerende programmerings- en culturele marketing organisatie begint op gang te komen;
- de contouren van een brede binnen- en buitenprogrammering beginnen zich steeds beter af te tekenen;
- ook al moet een en ander nader worden uitgewerkt: een theater in het Waterfront is in elk geval als mogelijkheid weer in beeld;
- het beheer van de theaterzaal aan de Stationslaan blijft vooralsnog in handen van de professionele SPH organisatie zodat met een programma met veertig voorstellingen (waar onder zaal vullende als Ali B, Tineke Schouten en Buurman en Buurman) een belangrijk deel van het Harderwijkse publiek bediend blijft en zo goed mogelijk wordt vastgehouden ten behoeve van een eventueel vervolg elders.

Met de laatste punten is de situatie van de periode 2010 - 2014 weer terug van weggeweest. Maar daarnaast komt nu ook de bredere programmering, coördinatie en marketing van het SAP concept tot uitvoering.

4.4 Aansluiting SAP concept

In meer algemene termen is de werkgroep van mening dat een theater in de plint van het Dolfinarium eiland prima aansluit bij het SAP- concept:

- nieuwbouwoptie waarmee qua omvang en indelingsmogelijkheden optimaal invulling gegeven kan worden aan een binnenpodium dat bij kan dragen aan het door de voorzitter SAP geschetste vergezicht;
- ligging bij de binnenstad en in het toeristisch brandpunt van Harderwijk: de Boulevard;
- steunpunt voor nieuwe programmering van activiteiten op en aan het water.

Boulevard en binnenstad trekken 's zomers dagelijks vele toeristen, die vaak op een van de vele verblijfsaccommodaties in de regio verblijven. Dat biedt kansen voor een toegesneden zomerprogrammering niet alleen op buitenlocaties maar ook op het binnenpodium in het toeristisch hart van Harderwijk. Alle klimaatverandering ten spijt is het niet verkeerd om daar de beschikking te hebben over een aantrekkelijke slecht weervoorziening.

4.5 Aandachtspunten

Mogelijk zijn er een aantal punten waarop het SAP concept en een theater initiatief vanuit de markt niet op elkaar aansluiten. De werkgroep denkt dan onder meer aan de volgende punten:

- omvang en aard programmering;
- flexibiliteit versus continuïteit.

Theaters met 500- 600 stoelen programmeren meestal honderd en meer culturele voorstellingen, mogelijk gemaakt door bijdragen van de betrokken gemeenten. Dat aantal wijkt aanzienlijk af van de veertig voorstellingen in de meeste recente SAP-programmering. Het ligt voor de hand om een nieuw theater, los van het mogelijk gebruik als congresfaciliteit, intensiever voor culturele programmering te willen benutten.

Daarbij zal een sluitende exploitatie zal voor een marktpartij uitgangspunt en eindpunt van denken (moeten) zijn. Een uitgewerkt businessplan zal daar duidelijkheid over moeten geven. Gelet op ervaringen van andere gemeenten is op voorhand niet uit te sluiten dat de gemeente Harderwijk meer zal moeten bijdragen dan tot nu toe in de besluitvorming voorzien (zie amendement september 2017 [Bijlage 6]). Een uitgewerkt businessplan zal een en ander moeten uitwijzen. De werkgroep pleit voor een integrale benadering en afweging: één toereikend budget voor buiten- én binnen programmering tegen de achtergrond van een gewenst totaal pakket.

Twee uitgangspunten van het SAP-concept zijn: “voor iedere voorstelling een passende locatie” en “programmeren, maar niet exploiteren”. De programmeringsrisico’s worden zo vooral bij de exploitanten van (vaste) theaterlocaties gelegd. Vanwege de aan exploitatie verbonden vaste lasten (onder meer kapitaallasten, personeel, beheer en onderhoud) stellen exploitanten prijs op budgettaire continuïteit op basis van meerjarenafspraken. Ook zal een theaterorganisatie de programmering niet graag (volledig) uit handen geven.

Bij de door de werkgroep gegeven voorbeelden als Figitheater en Spant nemen de exploitanten het initiatief bij de programmering en zijn er constructies waarmee op de kwaliteit en het vernieuwingsgehalte van de programmering wordt toegezien. In de nieuwe situatie zou de programmaraad van SAP deze rol op zich kunnen nemen.

5 Marktpartij en gemeente

De werkgroep ging in februari 2019 van start. Toen vanuit de vraag of een theater een impuls zou kunnen geven aan de ontwikkeling van de plint van het Dolfinarium. Een ontwikkeling waarin een marktpartij een rol zou moeten spelen. Papier is geduldig. Een eerste belangrijke stap is gezet nu zich een partij heeft aangediend die samen met het Consortium het voortouw wil nemen bij een theaterontwikkeling in het Waterfront. Het initiatief gaat in elk geval, voor zover bekend, in een interessante richting: 500 - 600 stoelen en/of 1000 - 1200 staanplaatsen. Uiteraard is het wachten nu op de presentatie van meer uitgewerkte plannen en de bijbehorende bedrijfsplan.

De bevindingen van de werkgroep kunnen door de PvdA-fractie worden betrokken bij de beoordeling van deze plannen. En bij de plaatsbepaling in de discussies die ongetwijfeld in de raad en Harderwijkse samenleving zullen plaatsvinden. De mogelijke inhoudelijke elementen en

de aansluiting op het SAP-concept kwamen hiervoor aan de orde. Deze notitie sluit af met een aantal noties over investeren en met een overzicht van motieven om een, naar wij hopen, ambitieus plan te ondersteunen.

5.1 Investeren in een theater

Stand alone theaters komen zelden of nooit tot stand zonder forse gemeentelijke bijdragen. Ook als theaterzalen onderdeel uitmaken van een multifunctioneel complex dragen gemeenten bij aan de investering en/of de dekking van de exploitatielasten. De manier waarop verschilt vaak en heeft meestal te maken met de voorgeschiedenis en de specifieke lokale situatie.

De mogelijke bijdragen van de gemeente Harderwijk variëren in de tijd. Ooit stond er een bedrag van € 10.000.000 genoteerd als bijdrage voor een theater in het Waterfront. Dit bedrag verdween stapsgewijs in de algemene risicodekking van het Waterfront plan. Tijdens de SAP discussies in 2017 circuleerden investeringsbedragen voor een theater aan de Academiestraat en verbouwing van de theaterzaal aan de Stationslaan. In beide gevallen verklaarde het college zich bereid de accommodatie in gemeentelijk eigendom te nemen.

Uiteindelijk heeft de raad bij het al eerder genoemde amendement van september 2017 het financiële kader voor een bijdrage aan een theater gesteld op een structureel bedrag van € 313.000 per jaar ter dekking van structurele lasten inclusief kapitaallasten en een meerjaren onderhoudsprogramma. In het verleden hebben diverse bureaus hun licht op de Harderwijkse situatie laten schijnen. Berenschot, Lagroupe, Alpha Adviseurs. Ze trokken allemaal de conclusie dat een nieuw theater voor de bestaande bijdrage aan het Theater Harderwijk niet mogelijk was. Reden voor de werkgroep om in elk geval te pleiten voor een theater als onderdeel van een breder complex, zodat een theaterzaal ook als onderdeel daarvan opbrengsten kan genereren.

Om misverstanden te voorkomen wil de werkgroep hier gezegd hebben dat voorgaande geen impliciet pleidooi is voor het afgeven van een blanco cheque. Wel voor het op gang kunnen brengen van een ontwikkelingsproces zonder strakke, beperkende voorwaarden vooraf:

- inhoud bepalen;
- ontwerpen;
- bedrijfsplan uitwerken en kosten en baten in beeld brengen;
- gemeentelijk bijdrage afwegen op het punt van culturele programmering en investering en relateren aan de bijdrage van de marktpartij en aan het belang voor stad en Waterfront.

En tenslotte besluiten op basis van ambitie, lef én welbegrepen maatschappelijk én economisch belang.

5.2 Ambitie en lef

Harderwijk heeft op het punt van financieel beleid en beheer een dubbele traditie. In de eerste plaats koerst de gemeente gewoonlijk op een beheerste lastenontwikkeling voor burgers en bedrijven. Anderzijds wordt met een zekere regelmaat een bijzondere ambitie mogelijk gemaakt door een forse gemeentelijke financiële bijdrage al dan niet vanuit de reserves van het Grondbedrijf.

De financiering van het totale Waterfrontplan is daarvan een exponent bij uitstek. Op basis van lef, ambitie en welbegrepen belang is de gemeentelijke kas een aantal malen zeer fors aangesproken. Nu het plan voor belangrijke delen is uitgevoerd, overheerst algemeen trots en tevredenheid en wordt de gemeentelijke bijdrage als een verantwoorde investering in een majeure en onderscheidende ontwikkeling van de stad gezien.

Hoewel een ander schaalniveau wijst de werkgroep ook op de investeringen in de Stationsomgeving en de Houtwalgarage. Terecht gedaan op basis van dezelfde trits: lef, ambitie en welbegrepen belang.

5.3 Welbegrepen gemeentelijk belang.

De werkgroep is van mening dat ook een theater in het Waterfront als onderdeel van een breder complex vraagt om toepassing van de trits. Lef en ambitie om voor een theater een opnieuw plaats in het Waterfront te zoeken. Welbegrepen gemeentelijk belang als rechtvaardiging om de huidige strakke financiële kaders, indien nodig, op te rekken.

Voor de werkgroep staat wel vast dat een theater ontwikkeling in het Waterfront als onderdeel van een breder complex (met bijvoorbeeld congres- en vergaderfaciliteiten, filmzalen en een Grand Café) een grote culturele, maatschappelijke én economische meerwaarde voor het Waterfront én voor de stad hebben. Zonder uitputtend te zijn zien we de volgende aspecten:

- het onlosmakelijk aan het SAP concept verbonden binnenpodium komt op een plek die verbinding met andere activiteiten en met de horeca en middenstand in de binnenstad mogelijk maakt;
- de gevarieerde indelingsmogelijkheden maken een brede programmering van intiem tot volle bak mogelijk, van regulier landelijk aanbod van muziek, cabaret en toneel tot jong aanstormend talent;
- door ligging, omvang, variatiemogelijkheden én ambiance is er sprake van een zeer onderscheidend concept ten opzichte van podiumaccommodaties in de omringende regio;
- nevenruimten en theaterzaal bieden aan de vele lokale amateurgezelschappen een vaste basis voor repeteren en uitvoeringen;
- Een Grand Café als platform voor lezingen, koffieconcerten, singersongwriters en andere kleinschalige culturele activiteiten;
- Door de directe ligging aan de nieuwe haven én de vernieuwde Boulevard een vanzelfsprekend steunpunt voor nieuwe activiteiten op en aan het water en op de Boulevard;
- De ligging in het toeristisch hart van Harderwijk biedt kansen voor zomerprogrammering gericht op de vele dag- en verblijfstoeristen;
- De cultureel maatschappelijke component van het complex zal ertoe bijdragen dat Harderwijkers het Waterfront niet alleen als belangrijk voor het lokale toerisme zullen ervaren maar ook als een gebied voor Harderwijkers;
- Ruim 5000 Harderwijkers betuigden hun steun voor het drie zalen concept in een zelfstandige setting, dat de SPH eerder voor de Stationslaan presenteerde; deze Harderwijkers zullen zonder twijfel zeer content zijn als dit concept in de context van het Waterfront plan kan worden gerealiseerd;

En last but not lease: een dergelijk veelzijdig complex kan een geweldige ontwikkelingsimpuls zijn voor het recreatief kerngebied van het Waterfront plan met vestiging van aanverwante voorzieningen als restaurants, hotel e.d. tot gevolg: een hoogwaardige en toekomstbestendige invulling.

Tijdens de gesprekken die de werkgroep voerde, wezen vele gesprekspartners op de noodzaak van een realistische benadering, maar was er tegelijkertijd veel enthousiasme voor de gedachte van een breed cultureel brandpunt in het Waterfront. De leden van de werkgroep wensen de raadsfractie dan ook veel succes met het uitdragen van de bevindingen in deze notitie. Desgewenst zijn zij graag bereid daarbij hand- en spandiensten te verlenen.

Tot slot beveelt de werkgroep een ieder die mocht twijfelen aan de consistentie van de PvdA opvattingen over het culturele domein, het lezen van een PvdA notitie uit 2000 aan (Bijlage 1).

Met de titel: "Cultuurbeleid met Ambitie Juist nu" o.a. met pleidooien voor een multifunctioneel cultureel centrum in het Waterfront, een cultureel coördinator en in overleg met bewoners gebruiken van de Stad als Podium.

Doris Goosen
Laurens de Kleine
Kees Kooijman
Jan Albert Kram

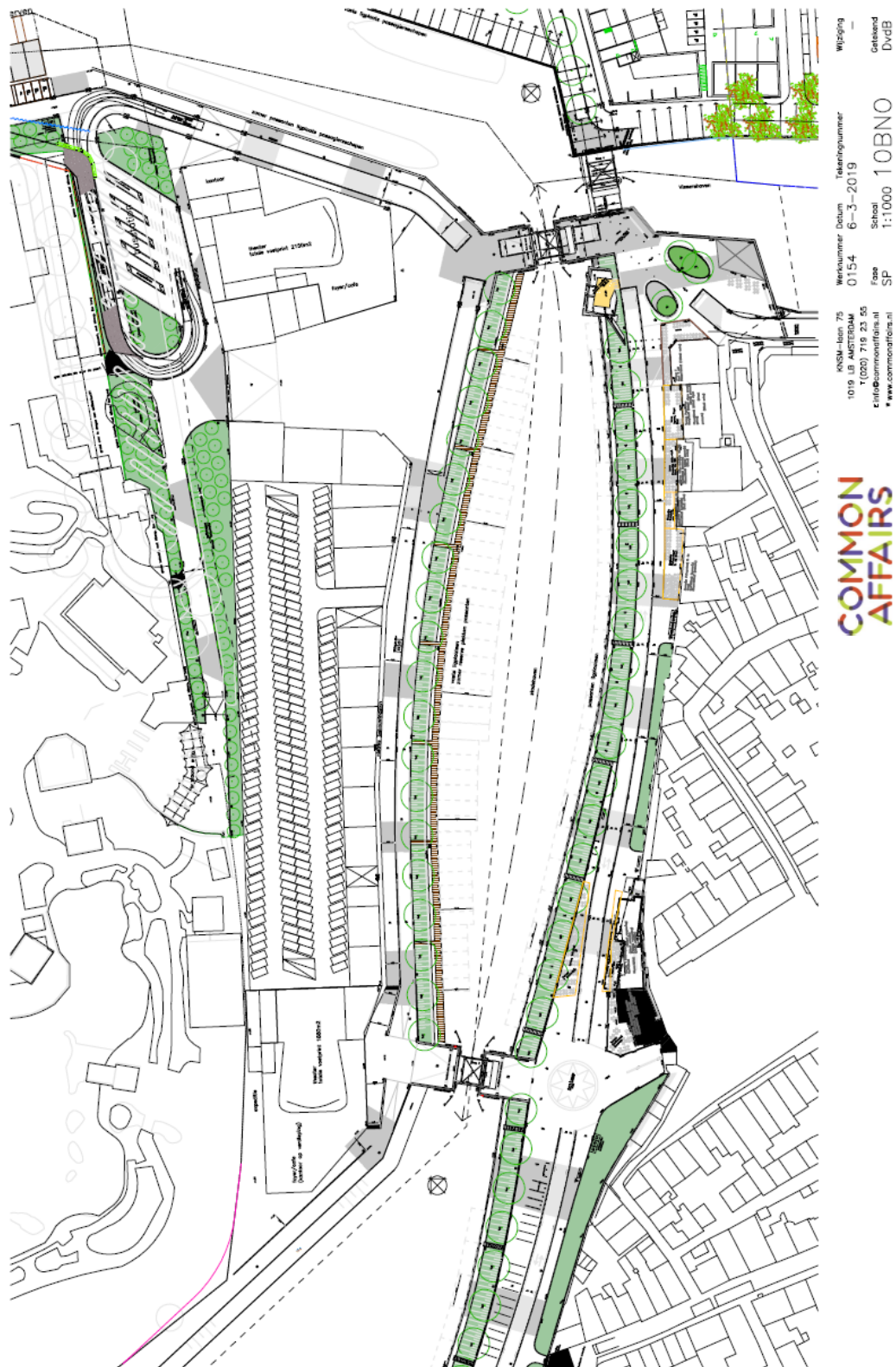
Bijlage 1. PvdA notitie (2000) 'Cultuurbeleid met Ambitie'

Afbeelding 1 PvdA notitie uit 2000: 'Cultuurbeleid met Ambitie. Juist nu'

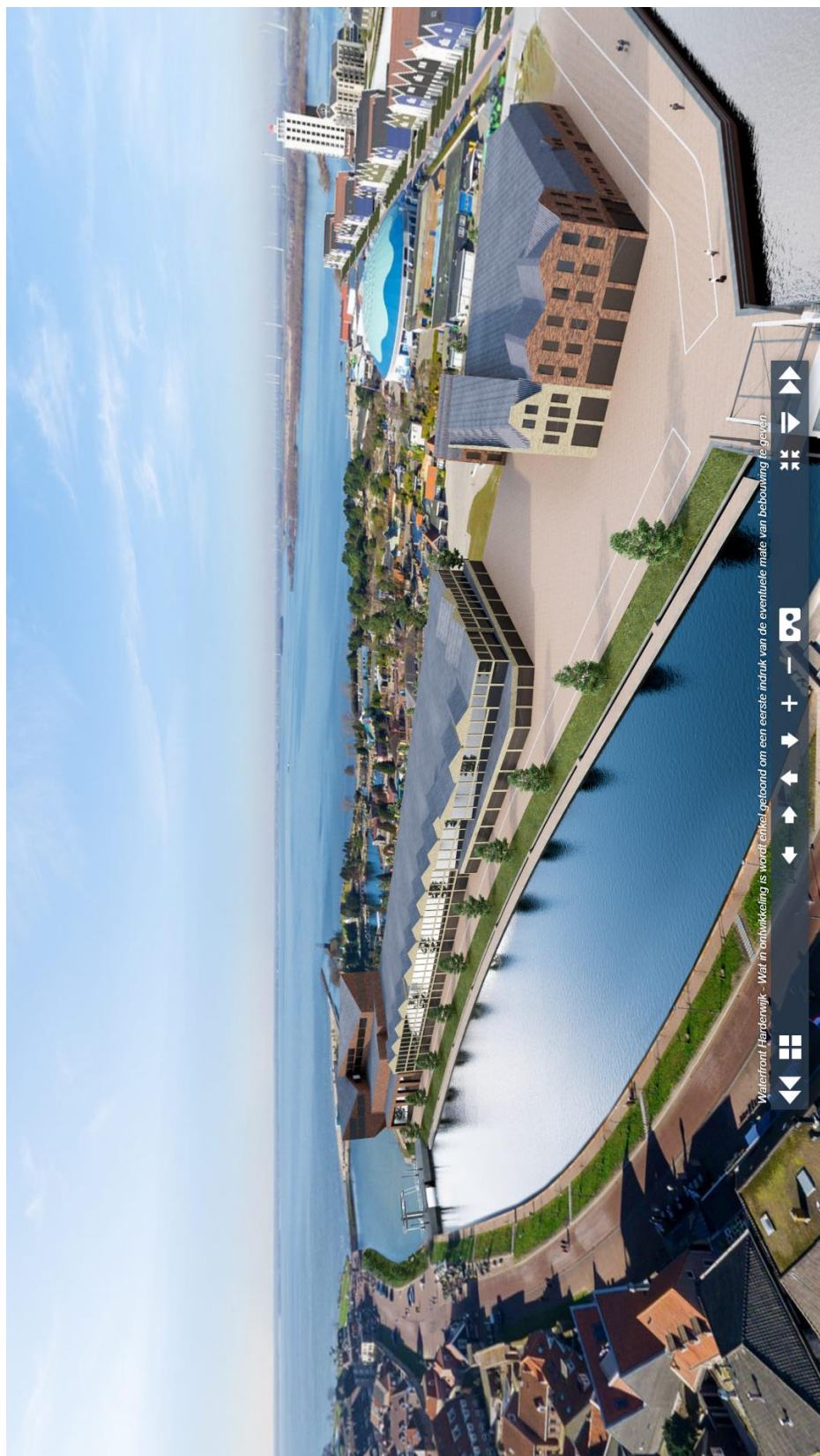
De hele PvdA-notitie 'Harderwijk en Cultuur' is te vinden op <https://harderwijk.pvda.nl/wp-content/uploads/sites/99/2019/09/Harderwijk-en-Cultuur.pdf>

Bijlage 2. Omgevingsontwerp plint Dolfinarium

Afbeelding 2 Omgevingsontwerp theater in Waterfront

Bijlage 3. Visual van theater in Waterfront

Afbeelding 3 Visual van het theater in het Waterfront

Bijlage 4. Aantal stoelen per aantal inwoners

Nr	plaats	aantal inw.	aantal stoelen
1	Heerhugowaard	55.000	575
2	Tiel	42.000	800
3	Wageningen	39.000	700
4	Barneveld	57.000	540
5	Veenendaal	64.000	560
6	Hardenberg	60.000	460
7	Dronten	40.000	660
8	Sneek	39.000	610
9	Zeist	63.000	550
10	Bussum	57.000	800
11	IJsselstein	34.000	356
12	Assen	67.000	876
13	Hoogeveen	55.000	800
14	Weert	50.000	460
15	Middelburg	48.000	530
16	Terneuzen	55.000	765
17	Goes	38.000	545
18	Venray	43.500	630
19	Raalte	37.000	300
20	Gorcum	37.000	535
21	Doetinchem	57.000	860
22	Almelo	73.000	850
23	Roermond	58.000	754
24	Bergen op Zoom	53.000	650
25	Drachten	56.000	905
26	Meppel	33.500	480
27	Kampen	54.000	495
28	Uden	42.000	685
29	Zutphen	47.500	550
30	Steenwijk	44.000	600
Gemiddelde		49.950	629
Harderwijk		46.000	+/- 580

Tabel 1 Aantal stoelen per aantal inwoners van de grotere theaters

Bijlage 5. Bezoekers aantal Theaterzaal aan de Stationslaan

In tabel 2 zijn de bezoekersaantallen bij de diverse voorstellingen in 2014 t/m 2016 in tabelvorm weergegeven. De tabel laat een brede spreiding zien als het gaat om aantallen bezoekers per voorstelling. De meeste voorstellingen trekken minder dan 300 bezoekers, maar de meeste bezoekers komen voor de grotere voorstellingen met meer dan 400 bezoekers. De laatste voorstellingen zijn daarbij qua exploitatie het meest interessant: positieve of licht negatieve exploitatieresultaten waarmee het programmeren van vernieuwende en meestal zeer verlies leidende voorstellingen mogelijk wordt gemaakt.

Bezoekersrange	2014				2015				2016			
	aantal voorstellingen	% van aantal voorstellingen	tot aantal bezoekers	% van aantal bezoekers	aantal voorstellingen	% van aantal voorstellingen	tot aantal bezoekers	% van aantal bezoekers	aantal voorstellingen	% van aantal voorstellingen	tot aantal bezoekers	% van aantal bezoekers
< 300	43	73%	7.210	51%	42	66%	6.194	38%	39	66%	6.031	40%
300 - 500	10	17%	3.696	26%	16	25%	6.582	41%	11	19%	4.141	27%
> 500	6	10%	3.235	23%	6	9%	3.318	21%	9	15%	4.971	33%
Totaal	59	100%	14.141	100%	64	100%	16.094	100%	59	100%	15.143	100%
Gemiddeld aantal bezoekers			240				251				257	

Tabel 2 Bezoekersaantallen per voorstelling voor de jaren 2014, 2015 en 2016

Tabel 3 brengt de verhuur cijfers van de seizoenen 2015 en 2016 in beeld. Duidelijk is dat er in Harderwijk voor maatschappelijke en commerciële verhuur vooral behoefte is aan een grotere zaal. Hurende partijen komen vooral uit Harderwijk en directe omgeving. De combinatie met de school met zijn beperkte en op schoolgebruik gerichte faciliteiten werkt remmend op een intensiever gebruik van de zaal.

Bezoekersrange	2015				2016			
	aantal voorstellingen	% van aantal voorstellingen	tot aantal bezoekers	% van aantal bezoekers	aantal voorstellingen	% van aantal voorstellingen	tot aantal bezoekers	% van aantal bezoekers
< 300	4	19%	1.050	11%	1	6%	250	3%
300 - 400	-	0%		0%	4	24%	1350	14%
400 - 575	17	81%	8.580	89%	12	71%	7750	83%
Totaal	21	100%	9.630	100%	17	100%	9.350	100%
Gemiddeld aantal bezoekers			459				550	

Tabel 3 Bezoekersaantallen bij maatschappelijke en commerciële verhuur

Bijlage 6. Amendement van HA, CU, CDA en VVD

Amendement

Nr. 7.2

De gemeenteraad van Harderwijk, bijeen in de openbare vergadering op 14 september 2017, behandelend agendapunt 7, De Stad als Podium,

Constaterende dat:

- er geen politiek draagvlak is voor een vestiging/nieuwbouw van een binnen podium in het pand aan de Academiestraat 5;

Overwegende dat:

- er wel politiek draagvlak bestaat voor het behoud van een binnen podium in het bestaande gebouw aan de Stationslaan;

- de huidige zaal aan de Stationslaan zodanig kan worden verbouwd dat er op een meer flexibele wijze met de ruimte in de zaal kan worden omgegaan;

Besluit

1. aan het in het raadsvoorstel vermelde punt 2 toe te voegen: "tot 1 januari 2020";
2. het in het raadsvoorstel vermelde punt 3 te schrappen;
3. daarvoor in de plaats te stellen: "voor de verdere uitwerking van de plannen wordt als binnen podium de bestaande zaal aan de Stationslaan gebruikt, die daartoe verbouwd zal worden met de daartoe reeds beschikbaar gestelde middelen. Het college zal daartoe in overleg treden met het Christelijk College Nassau-Veluwe en de 'SAP-connectie', teneinde een uitwerkingsplan op te stellen, welk plan na totstandkoming ter kennisname aan de raad zal worden gestuurd;
4. aan het in het raadsvoorstel vermelde punt 4 toe te voegen: "voor 1 januari 2020";
5. het in het raadsvoorstel vermelde punt 5 te schrappen en te vervangen door:
"als financiële uitgangspunten te nemen het structurele bedrag van € 313.320,00 per jaar aan kapitaallasten en het structurele bedrag van € 426.900,00 per jaar aan kosten van de programmering (inclusief coördinatie en marketing). De structurele meerkosten ten bedrage van € 114.926,00 zullen worden betrokken bij de besluitvorming over de Kadernota 2019-2022."

En gaat over tot de orde van de dag.

Namens de fractie van de Stadspartij Harderwijk Anders: Gertien Koster

Namens de fractie van de ChristenUnie: Bart Jonkman

Namens de fractie van het CDA: Dennis Koning

Namens de fractie van de VVD: Klaas uit den Bosch